

tion in mortality from breast cancer after mass screening with mammography. *Lancet* 1985; i: 829-32.

6. Socialstyrelsen. Mammografiscreening. Stockholm: 1986. (Allmänna råd från Socialstyrelsen 1986:3).
7. Andersson I, Aspegren K, Janzon L, Landberg T, Lindholm K, Linell F et al. Mammographic screening and mortality from breast cancer: the Malmö mammographic screening trial. *BMJ* 1988; 297: 943-8.
8. Frisell J, Eklund G, Hellström L, Lidbrink E, Rutqvist LE, Somell A. Randomized study of mammography screening: preliminary report on mortality in the Stockholm trial. *Breast Cancer Treat Res* 1991; 18: 49-56.
9. Larsson LG (moderator): Hälsoundersökning med mammografi för tidig diagnostik av bröstcancer. En övergripande analys av svenska randomiserade mammografiscreeningstudier. *Svensk Medicin* 1993; 35: 20-30.
10. Nyström L, Rutqvist LE, Wall S, Lindgren A, Lindqvist M, Rydén S et al. Breast cancer screening with mammography: overview of Swedish randomised trials. *Lancet* 1993; 341: 973-8.
11. Nyström L, Larsson LG, Rutqvist LE, Lindgren A, Lindqvist M, Rydén S et al. Determination of cause of death among breast cancer cases in the Swedish randomized mammography screening trials. A comparison between official statistics and validation by an endpoint committee. *Acta Oncol* 1995; 34: 145-52.
12. Thurfjell E. Mammography screening. Methods and diagnostic results. Uppsala: Department of diagnostic radiology, University of Uppsala, 1995. Akad avh.
13. Lidbrink E. Mammographic screening for breast cancer. Aspects on benefits and risk. Stockholm: Department of clinical oncology, Karolinska Institutet, Stockholm, 1995. Akad avh.
14. Spri. Hälsokontroll med mammografi. Kostnader och nytta. Stockholm: Spri, 1990. (Spri rapport 298).
15. Wright CJ, Mueller CB. Screening mammography and public health policy: the need for perspective. *Lancet* 1995; 346: 29-32.
16. Wright CJ. Breast cancer screening: a different look at the evidence. *Surgery* 1986; 100: 594-8.

KORTKLIPPT

Rekombinant hirudin minskar trombosrisken

Frekvensen av tromboembolism efter höftplastik kan enligt tidigare studier vara så hög som 20-45 procent trots profylax med heparin, inklusive heparin med låg molekylvikt. En dubbelblind europeisk multicenterstudie av 1 119 patienter tyder nu på att frekvensen kan sänkas genom direkt trombinhämmning med rekombinant hirudin.

I den grupp som fick heparin var frekvensen av djup ventrombos 34,2 procent mot 23,9, 18,4 respektive 17,7 procent i de tre grupper som fick olika doser av rekombinant hirudin (10, 15 respektive 20 mg subkutant två gånger per dag under minst nio dagar).

I en ledarkommentar påpekas att hirudin i denna studie jämfördes med lågdosheparin, som inte längre är rekommenderad regim för att förebygga djup ventrombos.

Hirudin har i andra studier (bl a vid hjärtinfarkt) lett till en oacceptabelt hög frekvens av blödningar, men det gällde där tio gånger högre doser, och i höftplastikstudien var inte blödningar någon komplikation.

Lancet 1996; 347: 632-3, 635-9.

Transgena födoämnen medför risk för allergi

Genom att överföra egenskaper från mikroorganismer, växter eller djur till andra arter kan den nya biotekniken öka produktionen av livsmedel eller näringsrika produkter som är billiga att producera.

Denna transgena teknik kan emellertid också medföra oväntade risker, exempelvis för födoämnesallergier. Det visar en studie av reaktionerna på transgena sojaböner, vilka fått ökad växtkraft genom överföring av en gen från paranötter. Denna gen kodar för ett albumin rikt på aminosyror metionin och cystein.

Emellertid kan paranötter utlösa allergiska reaktioner, från lindrig klåda till livshotande tillstånd. Med genen överfördes till sojabönorna också egenskapen att utlösa allergier.

I detta fall drog tillverkaren tillbaka den farliga produkten, men fallet visar att det krävs mer forskning om födoämnesallergier för att man skall kunna förutsäga vilka transgena proteiner som kan bli farliga.

N Engl J Med 1996; 334: 688-92, 726-8.

Trombolys vid hjärtinfarkt mer riskfyllt för kvinnor

Kvinnor löper större risk än män att få både dödliga och andra komplikationer efter trombolytisk behandling vid hjärtinfarkt, enligt en ny rapport från den randomiserade och kontrollerade studien Gusto-I (Global utilization of streptokinase and tissue plasminogen activator for occluded coronary arteries). I studien ingick drygt 10 000 kvinnor och 30 000 män med akut infarkt, och fyra trombolysregimer testades (heparin, streptokinas och vävnadsplasminogenaktivatorn alteplas i olika kombinationer).

De kvinnor som deltog i studien hade ett sämre utgångsläge än männen. I genomsnitt var de sju år äldre, de väntade längre innan de kom till sjukhus och de fick också vänta längre på behandling där än männen. Även med hänsyn tagen till åldersskillnaden var det vanligare att kvinnorna rökte, hade högt blodtryck och diabetes.

Under månaden efter behandlingen drabbades kvinnorna signifikant oftare än männen av chock, hjärtsvikt, svår blödning och reinfarkt. Dödligheten och frekvensen av slaganfall var under samma period dubbelt så hög för kvinnor som för män, och en del av denna skillnad kvarstod även sedan man justerat för skillnaden i ålder och andra riskfaktorer mellan grupperna. Behandling med alteplas innebar för kvinnorna högre risk för slaganfall men mindre risk att dö än kombinationen streptokinas och intravenöst heparin.

JAMA 1996; 275: 777-82.

Melatonin säljer bättre än vitamin C i USA

I USA där »nattens hormon» melatonin kan köpas utan recept säljs nu mer av detta preparat än av C-vitamin. Det anses vara en följd av att två läkare i boken »The melatonin miracle» hävdade att melatonin inte bara kan bota »jet lag» och sömnproblem (vilket är visat i vissa fall) utan också skulle kunna uppskjuta åldrande, bekämpa sjukdomar som cancer och förlänga den sexuella vitaliteten.

De senare påståendena grundas på enstaka rättförsök och studier av celler in vitro, och det är osäkert vilka effekter syntetiskt melatonin kan ha vid utbredd användning hos människor. Riskerna under exempelvis pubertet eller gravitet är orosmoment.

Lancet 1996; 347: 184.